YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
28 päivänä huhtikuuta 1998 *

Asiassa C-200/96,

jonka Landgericht Köln (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Metronome Musik GmbH

vastaan

Music Point Hokamp GmbH

ennakkoratkaisun vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61) 1 artiklan 1 kohdan pätevyydestä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet ja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), G. Hirsch, P. Jann ja L. Sevón,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Metronome Music GmbH, edustajanaan asianajaja Hartwig Ahlberg, Hampuri,

— Music Point Hokamp GmbH, edustajanaan asianajaja Martin Matzat, Münster,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion oikeusministeriön ylijohtaja Alfred Dittrich, avustajanaan liittovaltion talousministeriön hallitusneuvos Sabine-Maass,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö Catherine de Salins ja oikeudellisen osaston ulkoasiainsihteeri Philippe Martinet,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Pier Giorgio Ferri,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Lindsey Nicoll, Treasury Solicitor's Department, avustajanaan barrister Eleanor Sharpston,

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Bjarne Hoff-Nielsen ja oikeudellisen yksikön virkamies Stephan Marquardt,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Jürgen Grunwald ja oikeudellisen yksikön virkamies Berend Jan Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Metronome Musik GmbH:n, Music Point Hokamp GmbH:n, Saksan hallituksen, Italian hallituksen, neuvoston ja komission 21.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.1.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Landgericht Köln on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 18.4.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.6.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61; jäljempänä direktiivi) 1 artiklan 1 kohdan pätevyydestä.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Metronome Musik GmbH (jäljempänä Metronome), joka tuottaa äänitteitä ja erityisesti CD-levyjä, ja Musik Point Hokamp GmbH (jäljempänä Hokamp), jonka liiketoimintana on CD-levyjen vuokralleanto.

3 Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta sallia tai kieltää tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden ja kopioiden sekä muiden suojan kohteiden vuokraus ja lainaus. Saman artiklan 4 kohdan mukaan kyseiset oikeudet eivät sammu myynnin tai muun levityksen johdosta. Lisäksi 2 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että yksinoikeus sallia tai kieltää vuokraus ja lainaus kuuluu tekijälle tämän teoksen alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta, esittäjälle tämän esityksen tallennusten osalta, äänitteen tuottajalle tämän äänitteiden osalta sekä elokuvan ensimmäisen tallennuksen tuottajalle elokuvan alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta.

4 Direktiivin 9 artiklassa säädetään, että levitysoikeus, jolla tarkoitetaan yksinoikeutta saattaa yleisön saataville kyseisiä suojan kohteita myymällä tai muilla tavoin, sammuu ainoastaan, jos kohteen ensimmäinen myynti yhteisössä tapahtuu oikeudenhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vuokraus- ja lainausoikeutta koskevien direktiivin erityissäännösten ja erityisesti 1 artiklan 4 kohdan soveltamista.

5 Lisäksi direktiivin ajallista sovellettavuutta koskevassa 13 artiklassa olevan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että oikeudenhaltijoiden on katsottava antaneen luvan sellaisen suojan kohteen vuokraukseen, joka on saatettu kolmansien saataville tähän käyttötarkoitukseen tai hankittu ennen 1.7.1994 eli ennen sitä päivää, jolloin direktiivin täytäntöönpanolle asetettu määräaika päättyi.

6 Saksa on täyttänyt direktiivistä johtuvat velvoitteensa 23.6.1995 annetulla lailla (BGBl. I, s. 842), jolla muutettiin 9.9.1965 annettua *Urheberrechtsgesetz*iä (tekijänoikeuslaki, BGBl. I, s. 1273; jäljempänä UrhG). Tällä lailla vuokralleanto poistettiin niiden edelleenlevitystapojen joukosta, jotka olivat sallittuja, jos alkuperäiskappale tai toisinnettu kappale oli laskettu liikkeeseen levitysoikeuden haltijan suostumuksella.

7 Metronome, joka on tuottanut Planet Punk -nimisen CD-levyn, jonka on levyttänyt Die Ärzte -niminen yhtye ja joka on julkaistu 15.9.1995, vaati Landgericht Kölniä antamaan sellaisen väliaikaismääräyksen, jolla Hokampia kiellettäisiin näiden UrhG:n uusien säännösten perusteella antamasta vuokralle kyseistä CD-levyä.

8 Landgericht Köln antoi 4.12.1995 väliaikaismääräyksen, jolla Hokampia kiellettiin tarjoamasta vuokralle tätä CD-levyä ja antamasta sitä vuokralle Saksassa.

9 Hokamp vaati tämän kiellon peruuttamista vedoten siihen, että edellä mainitut direktiivin säännökset ja ne täytäntöönpanevat UrhG:n säännökset ovat ristiriidassa yhteisön oikeudessa ja Saksan valtiosääntöoikeudessa turvattujen perusoikeuksien kanssa ja näistä erityisesti ammatin harjoittamisen vapauden kanssa.

10 Kyseisen vaatimuksen käsittelyn yhteydessä Landgericht Köln on katsonut, että on epäselvää, ovatko säännökset, joilla on säädetty yksinomaisesta vuokrausoikeudesta, oikeudellisesti päteviä, kun otetaan huomioon se, että tällä yksinoikeudella puututaan sellaiseen toimintaan, jonka harjoittaminen on tähän asti ollut vapaata. Landgericht Köln on tämän vuoksi päättänyt esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 1 artiklan 1 kohdassa säädetty yksinomainen vuokrausoikeus, joka loukkaa periaatetta levitysoikeuden sammumisesta, yhteisön oikeuden ja erityisesti siinä turvattujen perusoikeuksien mukainen?"

11 Metronome sekä Saksan, Ranskan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä neuvosto ja komissio katsovat, että direktiivi on pätevä. Ne vetoavat lähinnä siihen, että yksinomaisella vuokrausoikeudella, josta on sovittu lisäksi sellaisissa kansainvälisissä sopimuksissa, joiden sopimuspuolina Euroopan yhteisö ja jäsenvaltiot ovat, pyritään immateriaalioikeuksiin liittyviin yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin, eikä sillä puututa ammatin harjoittamisen vapauden keskeiseen sisältöön.

12 Hokamp sitä vastoin väittää, että direktiivin säännöksiä, joilla säädetään tällaisesta oikeudesta, on pidettävä pätemättöminä, koska direktiivillä loukataan vuokraustoimintaa harjoittavien yritysten perusoikeuksia ja erityisesti ammatin harjoittamisen vapautta ja koska sillä vääristetään kilpailua niissä jäsenvaltioissa, joissa tätä toimintaa on voitu harjoittaa itsenäisesti suhteessa äänitteiden tuottajiin.

13 Aluksi on todettava, että kuten ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ja kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen sanamuodosta ilmenee, kyseinen kansallinen tuomioistuin epäilee, että yksinomaisesta vuokrausoikeudesta säätämisellä loukataan periaatetta, jonka mukaan levitysoikeus sammuu, jos oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan saattaa myyntiin tekijänoikeuden suojaaman teoksen.

14 Tämä periaate perustuu yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jossa on todettu, että vaikka EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa sallitaan se, että tavaroiden vapaan liikkuvuuden perusperiaatteesta poiketaan teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojaa koskevissa kansallisissa säännöksissä annettujen oikeuksien perusteella, poikkeaminen on sallittua ainoastaan, jos se on perusteltua sellaisten oikeuksien suojaamiseksi, jotka ovat osa teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien ydinsisältöä. Jäsenvaltion lainsäädännössä taattu teollisoikeuksia tai kaupallisia oikeuksia koskeva yksinoikeus kuitenkin sammuu, kun oikeudenhaltija itse on laillisesti saattanut tuotteen markkinoille toisessa jäsenvaltiossa tai kun se on saatettu siellä laillisesti markkinoille hänen suostumuksellaan (ks. erityisesti yhdistetyt asiat 55/80 ja 57/80, Musik-Vertrieb membran ja K-tel

International, tuomio 20.1.1981, Kok. 1981, s. 147, 10 ja 15 kohta ja asia 58/80, Dansk Supermarked, tuomio 22.1.1981, Kok. 1981, s. 181, 11 kohta).

15 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut asiassa 158/86, Warner Brothers ja Metronome Video, 17.5.1988 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 2605), että kirjallisia ja taiteellisia teoksia voidaan hyödyntää kaupallisesti myös muuten kuin myymällä teoksen sisältäviä tallenteita. Tällainen muu käyttämismuoto on esimerkiksi videotallenteiden vuokralleanto, jonka kohderyhmä poikkeaa videotallenteiden myynnin kohderyhmästä ja joka on mahdollisesti merkittävä tulolähde elokuvateosten tekijöille.

16 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tältä osin, että jos elokuvateosten tekijöillä on oikeus saada tekijänoikeusmaksuja ainoastaan myynnistä yksityishenkilöille ja videotallenteiden vuokraustoiminnan harjoittajille, tekijöille ei ole mahdollista varmistaa sellaista korvausta, joka on oikeassa suhteessa tosiasiallisesti tapahtuneiden vuokrausten lukumäärään ja joka takaa heille riittävän osuuden videotallenteiden vuokrausmarkkinoista. Lainsäädäntö, jossa on säädetty videotallenteiden vuokrausoikeutta koskevasta erityissuojasta, on siten oikeutettu perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetun teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojan vuoksi (em. asia Warner Brothers ja Metronome Video, tuomion 15 ja 16 kohta).

17 Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi lisäksi väitteen, jonka mukaan tekijän, joka on saattanut elokuvasta tehdyn videotallenteen myyntiin jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä hänelle ei anneta yksinomaista vuokrausoikeutta, on hyväksyttävä tästä valinnastaan aiheutuvat seuraukset sekä se, että hänen oikeutensa estää kyseisen videotallenteen vuokralle tarjoaminen missä tahansa muussa jäsenvaltiossa sammuu. Tämä väite hylättiin siksi, että jos kansallisessa lainsäädännössä annetaan tekijälle erityinen videotallenteiden vuokrausoikeus, tämä oikeus menettäisi sisältönsä, jos sen haltija ei voisi määrätä vuokralle tarjoamisesta (17 ja 18 kohta).

18 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 14 kohdassa, äänitteen liikkeeseen laskeminen ei voi automaattisesti merkitä sitä, että suojatun teoksen muunlainen käyttö, joka poikkeaa luonteeltaan myymisestä tai muista lainmukaisista levitysmuodoista, kuten vuokralleannosta, olisi sallittua. Kuten oikeus esittää teos julkisesti (ks. tältä osin asia 395/87, Tournier, tuomio 13.7.1989, Kok. 1989, s. 2521, 12 ja 13 kohta), vuokrausoikeus kuuluu edelleen tekijän ja tuottajan oikeuksiin teoksen sisältävän tallenteen myynnistä huolimatta.

19 Näin ollen on pidettävä perusteltuna sitä, että direktiivissä on erotettu vaikutustensa osalta toisistaan sen 1 artiklassa tarkoitettu erityinen vuokraus- ja lainausoikeus ja sen 9 artiklassa säädetty levitysoikeus, jolla direktiivissä tarkoitetaan yksinomaista oikeutta saattaa kyseisiä suojan kohteita yleisön saataville pääasiassa myymällä. Ensimmäiseksi mainittu oikeus ei sammu kyseisen suojan kohteen myynnin tai muunkaan levityksen johdosta, kun taas toisena mainittu oikeus sammuu ainoastaan, jos suojan kohteen ensimmäinen myynti yhteisössä tapahtuu oikeudenhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella.

20 Se, että yhteisön lainsäädännössä on säädetty yksinomaisesta vuokrausoikeudesta, ei näin ollen voi olla ristiriidassa levitysoikeuden sammumista koskevan periaatteen kanssa, kun otetaan huomioon se, että näiden oikeuksien tarkoitus ja soveltamisalat poikkeavat toisistaan.

21 Seuraavaksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ammatin harjoittamisen vapaus, samoin kuin myös omistusoikeuden suoja, on yhteisön oikeuden yleinen periaate. Nämä periaatteet eivät kuitenkaan takaa ehdottomia oikeuksia, vaan niitä on arvioitava sen tehtävän perusteella, joka niillä on yhteiskunnassa. Tämän vuoksi ammatin harjoittamisen vapautta, samoin kuin omistusoikeuden käyttämistä, voidaan rajoittaa sillä edellytyksellä, että nämä rajoitukset ovat todellisuudessa yleisen edun mukaisten Euroopan yhteisön tavoitteiden mukaisia ja että ne eivät merkitse suhteetonta ja sietämätöntä puuttumista, jolla vahingoitet-

taisiin tällä tavoin taattujen oikeuksien keskeistä sisältöä (ks. erityisesti asia C-44/94, Fishermen's Organisations ym., tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3115, 55 kohta).

22 Direktiivin tarkoituksena on ottaa yhteisössä käyttöön yhdenmukainen oikeudellinen suoja vuokraus- ja lainausoikeuden ja tiettyjen tekijänoikeuden lähioikeuksien osalta henkisen omaisuuden alalla. Direktiivin johdanto-osan kolmen ensimmäisen perustelukappaleen mukaan yhdenmukaistamisen tarkoituksena on poistaa sellaiset jäsenvaltioiden lainsäädännön erot, jotka voivat luoda kaupan esteitä, vääristää kilpailua ja haitata sisämarkkinoiden toteutumista ja toimivuutta. Kuten direktiivin neljännestä, viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, vuokrausoikeudella, jonka merkitys yhteisön taloudellisen ja kulttuurisen kehityksen kannalta on kasvamassa erityisesti piratismin yhä suuremman uhkan takia, on taattava tekijöille ja esittäjille mahdollisuus saada riittävät tulot ja tuottajille mahdollisuus saada takaisin ne erityisen suuret ja epävarmat sijoitukset, joita erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottaminen vaatii.

23 Nämä tavoitteet ovat sopusoinnussa yleisen edun mukaisten Euroopan yhteisön tavoitteiden kanssa. Tältä osin on erityisesti todettava, että kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaaminen, joka on osa perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitettua teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojaa, on yksi niistä yleisen edun mukaisista syistä, joilla voidaan oikeuttaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset (ks. em. asia Warner Brothers ja Metronome Video, 11 kohta). On myös syytä korostaa sitä, että kulttuurin kehittäminen yhteisössä on yksi niistä tavoitteista, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella muutetussa EY:n perustamissopimuksen 128 artiklassa, jossa määrätään erityisesti taiteellisen ja kirjallisen luovan toiminnan rohkaisemisesta.

24 Siitä pääasian vastaajan väitteestä, jonka mukaan on lainvastaista, että myös äänitteiden tuottajilla on yksinomainen vuokrausoikeus, on todettava, että tämän oikeuden antaminen tuottajille on perusteltua niiden erityisen suurten ja epävarmojen sijoitusten suojaamiseksi, joita äänitteiden tuottaminen vaatii ja jotka ovat välttämättömiä, jotta tekijät voisivat luoda uusia teoksia. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 26 kohdassa, yksinomaisen oikeuden antaminen tuottajille on varmastikin tehokkain suojakeino, kun otetaan erityisesti huomioon uudet tekniset mahdollisuudet ja piratismin yhä suurempi uhka, jota lisää se, että äänitteiden toisintaminen on erittäin helppoa. Jos tällaista oikeutta ei olisi, vaarana olisi, että näiden tuotteiden valmistamiseen sijoittavat henkilöt eivät voisi saada riittäviä tuloja, mikä vaikuttaisi haitallisesti uusien teosten luomiseen.

25 Kuten useat huomautuksia esittäneet osapuolet ovat todenneet, velvollisuus antaa äänitteiden tuottajille ja muille äänitteitä koskevien oikeuksien haltijoille yksinoikeus sallia tai kieltää tuotteidensa kaupallinen vuokralleanto on myös kauppaan liittyvistä teollis- ja tekijänoikeuksien näkökohdista tehdyn sopimuksen (ns. TRIPS-sopimus) 11 ja 14 artiklan mukainen; tämä sopimus on liitetty Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen, joka allekirjoitettiin Marrakechissä 15.4.1994 ja joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1).

26 Ammatin harjoittamisen vapautta koskevaa yleistä periaatetta ei näin ollen voida tulkita niin, ettei tulkinnassa oteta huomioon immateriaalioikeuksien suojaamiseen liittyviä yleisiä periaatteita ja niitä kansainvälisiä velvoitteita, joita yhteisöllä ja jäsenvaltioilla on tällä alalla. Koska kyseisiä tavoitteita ei olisi voitu saavuttaa toimenpiteillä, joilla puututtaisiin tätä vähemmän äänitteiden kaupalliseen vuokralleantoon erikoistuneille henkilöille ja yrityksille kuuluvaan ammatin harjoittamisen vapauteen, yksinomaisen vuokrausoikeuden käyttöön ottamisesta aiheutuvia seurauksia ei voida pitää suhteettomina tai sietämättöminä.

27 On myös huomattava, että direktiivistä huolimatta tietyt vuokrausmahdollisuudet säilyvät niiden mahdollisuuksien lisäksi, jotka mainitaan direktiivin 13 artiklassa olevissa siirtymäajan säännöksissä. Vuokralleantoa liiketoimintana harjoittavat henkilöt voivat neuvotella oikeudenhaltijoiden kanssa saadakseen kummankin osapuolen kannalta hyväksyttävin ehdoin luvan vuokrata riidanalaisia suojan kohteita tai sopimuslisenssin.

28 Pääasian vastaajan siitä väitteestä, jonka mukaan kilpailu vääristyy siksi, että tietyt äänitteitä tuottavat konsernit kieltävät kaiken vuokralleannon, on todettava, että vaikka osoitettaisiin kilpailun vääristyneen, näiden vääristymien ei voida katsoa aiheutuvan välittömästi kyseisistä riidanalaisista säännöksistä, joiden tarkoituksena tai vaikutuksena ei ole se, että asianomaiset välttämättä kieltäisivät järjestelmällisesti kaiken tuotteidensa vuokralleannon ainoana tarkoituksenaan kilpailijoiden poistaminen vuokrausmarkkinoilta.

29 Näin ollen kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että ennakkoratkaisukysymystä tutkittaessa ei ole ilmennyt mitään sellaista, joka voisi vaikuttaa direktiivin 1 artiklan 1 kohdan pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

30 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Ranskan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan unionin neuvostolle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Landgericht Kölnin 18.4.1996 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Ennakkoratkaisukysymystä tutkittaessa ei ole ilmennyt mitään sellaista, joka voisi vaikuttaa vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 1 artiklan 1 kohdan pätevyyteen.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Wathelet Schintgen Mancini

Moitinho de Almeida Kapteyn Edward

Puissochet Hirsch Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä huhtikuuta 1998.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti